

MilkBE
Brancheorganisatie zuivel

Duurzaamheidsrapport 2022

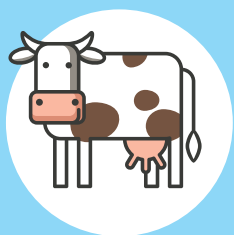
Inleiding

Duurzaamheid is niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven. Niet alleen is er het Klimaatakkoord van Parijs om onder de 2°C opwarming te blijven, maar heeft Europa ook een nieuwe groeistrategie, de EU Green Deal, voorgesteld met als doelstellingen om tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent ter wereld te worden. Veel werk aan de winkel dus voor alle sectoren.

In het streven naar een duurzame toekomst heeft de voedingssector een bijzonder uitdagende taak om de steeds groter wordende wereldbevolking te voeden en tegelijk de

impact op milieu en klimaat te verkleinen. Voor de zuivelsector staat verduurzaming al veel langer op de agenda en is er al een hele weg afgelegd. Maar de zuivelsector kan naast het reduceren van zijn impact ook een deel van de oplossing zijn. Zo kan blijvend grasland evenveel koolstof opslaan in de bodem als bos. En melkkoeien zetten dit gras, dat onverteerbaar is voor de mens, om in nutriëntrijke producten, gezond en belangrijk voor alle leeftijden. Ook voor de branche-organisatie van de zuivelsector, MilkBE, is de verduurzaming van de sector een van de topprioriteiten en met zijn sectorbreed duurzaamheidsprogramma kan MilkBE ook aantonen dat er doorheen de ganse keten reeds vele inspanningen gebeurd zijn, van zowel melkveehouders als zuivelverwerkers. In dit rapport wordt het sectorbreed duurzaamheidsprogramma van de zuivelsector, de Duurzaamheidsmonitor, toegelicht. Zo worden de inspanningen en verwezenlijkingen van melkveehouders en zuivelsector in kaart gebracht doorheen de jaren en geven we u een laatste stand van zaken in ons verduurzamingsproces. Want het is essentieel om het duurzaamheidsdebat te stoelen op feiten en cijfers. En dat doet de zuivelsector samen, van gras tot glas!

De Belgische zuivelsector vandaag

543.680

Melkkoeien

6.065

Melkveebedrijven

6.708

Jobs in de zuivelindustrie

4,32 miljard

Liters opgehaalde melk

7,1 miljard

Euro omzet

Situatie 2022

Duurzaamheid in de hele zuivelketen

Door een sectorbreed duurzaamheidsprogramma uit te rollen in de hele zuivelketen, heeft deze monitor een grote impact op de verduurzaming van de hele zuivelsector. Zo worden de verschillende duurzaamheidsinitiatieven en hun vooruitgang in kaart gebracht op niveau van de melkveehouderij, tijdens het transport en bij de verwerking. Elke schakel in de keten draagt zo zijn steentje bij richting nog duurzamere zuivel.

1. Melkveehouderij

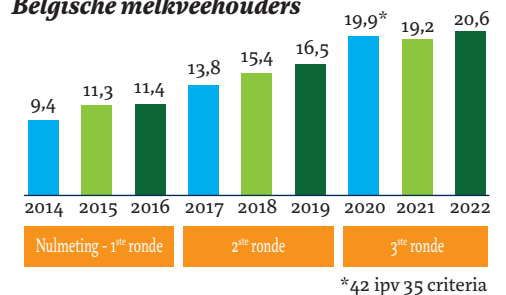
In 2014 rolde de zuivelsector de Duurzaamheidsmonitor voor de melkveehouderij uit over gans België. Via deze monitoring worden de duurzaamheidsinspanningen van de melkveehouders in kaart gebracht. Bovenop het monitoren van deze inspanningen, worden de melkveehouders via een benchmark ook gesensibiliseerd en gestimuleerd om nog meer vooruitgang te boeken. Momenteel worden 42 bovenwettelijke duurzaamheidscriteria opgevolgd, onderverdeeld in 8 thema's. De melkveehouder kan zelf bepalen welke initiatieven hij wil toepassen, welke prioriteiten hij stelt of welke maatregelen het best passen bij zijn bedrijf. Deze gezamenlijke aanpak houdt zo rekening met de eigenheid van elk bedrijf.

42 duurzaamheidscriteria in 8 thema's

- Diergezondheid
- Dierenwelzijn
- Energie
- Milieu & natuur
- Diervoeding
- Water & bodem
- Sociale & economische duurzaamheid
- Klimaat

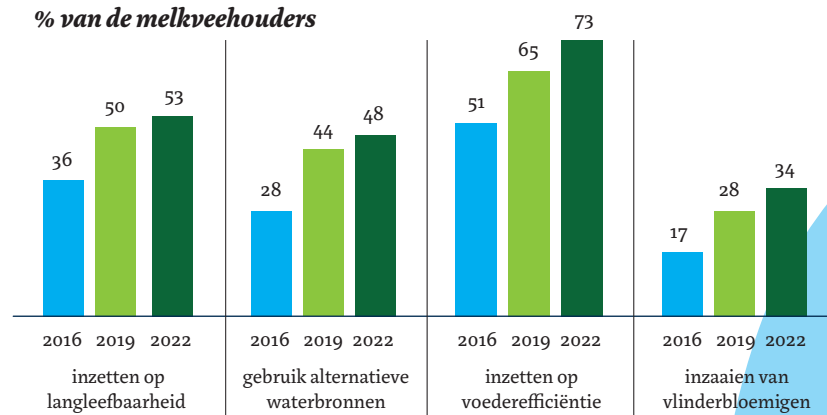
Om de 3 jaar worden alle melkveehouders bezocht door onafhankelijke auditoren om deze duurzaamheidscriteria te inventariseren. De eerste ronde, oftewel de nulmeting, liep van 2014 tot 2016. In deze periode werden alle melkveehouders bezocht en alle initiatieven in kaart gebracht. De tweede ronde geeft de vooruitgang weer na 3 jaar. Momenteel is de 3^e ronde afgerond. Meedoen aan de Duurzaamheidsmonitor is niet verplicht. Ondanks deze vrijblijvendheid, zien we wel dat ongeveer 98% van alle Belgische melkveehouders deelneemt. En sterker nog: we zien over de jaren heen een grote vooruitgang! In 2022 nam een melkveehouder gemiddeld 20,6 van de 42 duurzaamheidscriteria. Bij de start in 2014, toen er nog maar 35 Duurzaamheidscriteria werden opgevolgd, waren dit slechts 9,4 duurzaamheidscriteria en in 2019 16,5.

Evolutie gemiddeld aantal genomen duurzaamheidsinitiatieven door Belgische melkveehouders

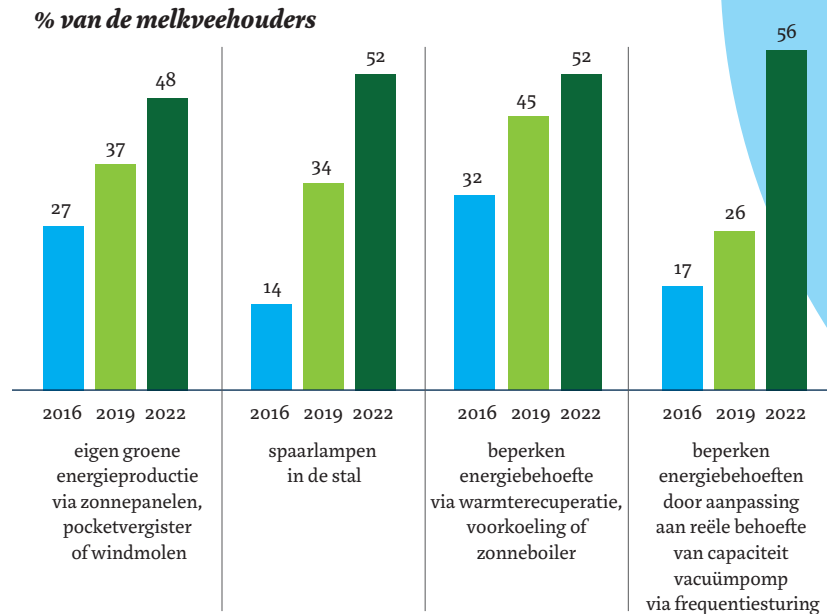
Evolutie doorheen de tijd: enkele voorbeelden

Om de 3 jaar worden de duurzaamheidsinitiatieven van alle melkveehouders opgevolgd door onafhankelijke auditoren. In 2016 vond de nulmeting plaats voor dezelfde groep van melkveehouders. Elke 3 jaar wordt de duurzaamheidsmonitor opnieuw afgenomen. Hierdoor is het mogelijk doorheen de jaren dezelfde groep op te volgen. Hieronder vindt u enkele opvallende evoluties doorheen de tijd.

Naar een energiezuinigere melkveehouderij

Sinds de start van de Duurzaamheidsmonitor waren er enkele opmerkelijke evoluties op vlak van energie-reducerende maatregelen. Door de recente energiecrisis zette melkveehouders in 2022 sterk hierop in. Zo produceert ondertussen 48% van de Belgische melkveehouders groene energie via zonnepanelen, een pocketvergister of windmolen. Bij de nulmeting 6 jaar geleden was dit nog maar 27%. Ook de installatie van spaarlampen kende een sterke stijging van 14% naar 52%. Tot slot heeft meer als de helft van de Belgische melkveehouders een installatie voor warmterecuperatie, voorkoeling of zonneboiler.

Een grondige upgrade komt eraan!

De zuivelsector engageert zich al jaren om bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen. Met deze upgrade en digitalisering gaan we de klimaatinspanningen beter in kaart brengen door het duurzaamheidsprogramma, dat sinds 2014 loopt, een grondige upgrade te geven, gaan we de klimaatinspanningen nog beter in kaart brengen. Nieuwe mogelijke initiatieven, zoals methaanreducerende maatregelen en blijvend grasland, worden opgevolgd en huidige initiatieven bijgesteld en kwantitatiever bevraagd. Zo kan er nog beter voldaan worden aan de steeds sneller veranderende maatschappelijke vragen. Daarnaast zal de Duurzaamheidsmonitor ook gedigitaliseerd worden. De zuivelsector kiest hiermee voor een proactieve participatie aan het klimaatdebat en bevestigt zijn rol binnen een duurzaam voedingssysteem.

• Diergezondheid

Melkveehouders hechten uiteraard veel belang aan de gezondheid van hun dieren. Door preventief in te zetten op een goede gezondheid en voldoende voorzorgsmaatregelen te nemen, wordt het gebruik van dierengeneesmiddelen beperkt. Daarom is onder andere het nauw samenwerken en de opvolging door een vaste bedrijfsdierenarts essentieel. En gezondere koeien geven ook meer en betere melk. Daarnaast is een goede hygiëne essentieel om de voedselveiligheid maximaal te garanderen.

84%

van de melkveehouders heeft een contract met een vaste bedrijfsdierenarts

32%

heeft een specifiek plan voor verantwoord antibioticagebruik

93%

neemt deel aan een bestrijdingsprogramma's van dierziektes

• Klimaat

Dit thema wordt sinds 2020 opgevolgd en dit zal in de gedigitaliseerde Duurzaamheidsmonitor zelfs nog meer aandacht krijgen. Zo wordt de koolstofvoetafdruk op sectorniveau opgevolgd, alsook de evolutie naar een circulaire landbouw.

80%

van de melkveehouders streeft een circulaire bedrijfsvoering na en zet zijn mest lokaal af

• Dierenwelzijn

Dierenwelzijn is niet enkel een maatschappelijk belangrijk thema, maar ook melkveehouders dragen dit hoog in het vaandel. Want een blijde koe is een blijde boer. Daarom worden er in de Duurzaamheidsmonitor ook enkele criteria opgenomen die het welzijn van de dieren verbeteren. Dierenwelzijn, samen met het preventief inzetten op diergezondheid, zorgen er ook voor dat de dieren langer gezond blijven.

64%

van de melkveehouders hebben koeborstels in de stal

53%

van de melkveehouders zet actief in op de langleeftbaarheid of een beperkte vervanging van de koeien

• Energie

Melkveehouders nemen reeds veel maatregelen om hun energieverbruik te beperken. Zo recupereren 52% van de melkveehouders de warmte van de melkkoeltank, via een voorcoeler, of hebben ze een zonneboiler. 52% van de melkveehouders heeft al energiebesparende lampen hangen. Deze maatregelen hebben niet enkel een positieve impact op het klimaat, maar is vaak ook goed voor de portemonnee. Een win-win dus.

48%

produceert zelf groene, duurzame energie (door zonnepanelen, pocketvergister of windmolen)

• Milieu

Op milieu en biodiversiteitsvlak hebben melkveehouders een belangrijke rol te spelen. Ze beschermen waardevolle natuurelementen en zorgen voor landschapsverbetering. Door het afsluiten van agro-milieumaatregelen of beheersovereenkomsten met overheid of natuurverenigingen wordt een verduurzaming gestimuleerd en kunnen melkveehouders actief inzetten op het beschermen van onze natuur. Daarnaast is ook het respectvol omgaan met het gebruik van biociden en proeistoffen een zeer belangrijk aandachtspunt

64%
gebruikt geen veralgemeende, maar selectieve of milieuvriendelijke bestrijding van insecten, mijten en parasieten

82%
bezit over een fytolicensie (garantie op kennis van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen)

• Water en bodem

Water is nodig op de boerderij voor drinken voor de koeien en het reinigen van de installaties. Maar hiermee moet voorzichtig omgesprongen worden. Zo worden er alternatieve waterbronnen zoals regenwater gebruikt of wordt het water gezuiverd of gerecycleerd. Daarnaast is ook de zorg voor de bodem essentieel in de verduurzaming, zoals het efficiënt bemesten van de bodem naar behoeftes van het gewas

62%
voorziet een analyse van bodem en mest met bijhorend bemestingsadvies

48%
Gebruik van alternatieve waterbronnen (zoals regenwater)

• Sociale en economische duurzaamheid

In de Duurzaamheidsmonitor is er ook aandacht voor de bredere definitie van duurzaamheid. Zo is de lokale verkoop, het vervullen van een sociale rol en het uitbreiden van het kennisnetwerk van de melkveehouder belangrijk.

16%
van de melkveehouders heeft een nevenactiviteit, zoals lokale verkoop, zorgboerderij, toeristische activiteiten, rondleiding scholen...

• Diervoeding

Melkveehouders willen voortdurend de kwaliteit en samenstelling van het veevoeder verbeteren. Daarnaast wordt er gestreefd naar een meer circulaire landbouw, door gebruik te maken van lokale eiwitten of het vervoederen van nevenstromen uit de voedingsindustrie, zoals bierdrاف en bietenpulp.

73%
optimaliseert actief zijn voederefficiëntie

34%
zaait vlinderbloemige gewassen in

57%
zet in op zo veel mogelijk eigen of lokaal geproduceerd ruwvoer

63%
voedert nevenproducten uit de voedingsindustrie

2. Transport

Al sinds 2006 worden er jaarlijks diverse parameters rond transport van de hoeve naar de zuivelfabriek in kaart gebracht. Zo worden de afgelegde afstand en het brandstofverbruik opgevolgd, maar ook de verduurzaming van de zuivelfloot, namelijk de melkophaalwagens. Ondertussen rijdt maar liefst 14% op alternatieve, milieuvriendelijkere brandstoffen. Ook pompt 15% van de RMO's de melk elektrisch op. Daarnaast wordt er actief geïnvesteerd in

-2%
brandstofverbruik/1000l melk 2012-2022

89%
van alle RMO's voldoen aan Euronorm 6 in 2022, de strengste milieu-norm op vlak van uitstoot.

43%
melkophaling 's nachts en in het weekend

opleidingen, sensibiliseren en trainen van chauffeurs om zuiniger te rijden en de routes steeds verder geoptimaliseerd. Tot slot wordt er ook getracht zoveel mogelijk 's nachts te rijden om het fileeeld te beperken.

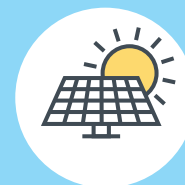
3. Verwerking

Ook de zuivelverwerkende bedrijven leveren al jaren inspanningen om te verduurzamen. Al sinds 2005 worden jaarlijks diverse parameters opgevolgd bij 12 fabrieken. En op 10 jaar tijd werden er duidelijk ingezet op een verdere verduurzaming:

Investeren in capaciteit, modernisering en verduurzaming staan dan ook voorop. Zo was er in 2022 een recordbedrag aan investeringen vanuit de zuivelindustrie van maar liefst 180 miljoen.

Binnen de verduurzaming van de zuivelindustrie is het hergebruiken van water een belangrijke pijler. Zo komt ondertussen **34%** van al het gebruikte water uit **alternatieve bronnen**, zoals opgezuiverd afvalwater of water verkregen uit melk tijdens diverse processen. Dit komt onder andere door de vele nieuwe installaties die ervoor zorgen dat water opgezuiverd kan worden tot drinkwaterniveau en zo terug in het proces hergebruikt kan worden. Daarnaast wordt er ook ingezet op het verduurzamen van verpakkingen door het verminderen van plastic verpakkingen, het gebruik gerecycleerde plastics en andere hernieuwbare materialen.

Evolutie verduurzaming zuivelindustrie de voorbije 10 jaar (2012-2022)

-22%
energieverbruik per liter verwerkte melk

-24%
CO2-uitstoot per liter verwerkte melk

-29%
waterverbruik per liter verwerkte melk

Nieuwe installaties die hiermee gepaard gaan, zijn vaak ook veel energie-efficiënter. Met al deze inspanningen en investeringen zorgt de zuivelverwerkende sector voor een modernisering en verduurzaming van de zuivelsector.

Kolonel Begaultlaan 1A, bus 11
3012 Leuven (België)
T +32 (0) 16 30 07 70
E office@milkbbe.org
I www.milkbbe.org